

20 spørsmål og svar om oppdrettslaks

Norsk oppdrettet fisk er noe av det sunneste og beste man kan spise. Alle deler av produksjonen overvåkes av myndighetene. Det aller meste av oppdrettslaks som selges i handelen er norsk.

● TRYGG MAT ●

1. Er oppdrettsfisk trygg å spise?

Ja. Myndighetene anbefaler nordmenn å spise mer sjømat, både mager og fet fisk (som oppdrettslaks).

2. Hvem overvåker innholdet i laks og ørret?

Mattilsynet og NIFES (Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning) tar prøver og analyserer. Det ble gjort analyser av 9000 oppdrettsfisk i fjor.

3. Inneholder oppdrettslaks mer tungmetaller enn villfisk?

Nei. Fremmedstoffer som PCB, dioksiner og tungmetaller i laksefilet er blitt overvåket i mer enn 10 år. Innholdet er tilsvarende som i makrell, NVG sild og Nordsjøsild, og langt under myndighetenes grenseverdier.

4. Inneholder oppdrettslaks farlige medisinrester?

Nei. Det er aldri påvist rester av ulovlige legemidler eller lovlig brukte legemidler over fastsatte grenseverdier. Myndighetene foretar tusenvis av tester hvert år, og tester gjennomført i mai 2010 bekrefter dette bildet.

5. Noen påstår at laks eller lusemidler er kreftfremkallende?

Det har de ingen grunn til. Kreftfare er en uhyrlig påstand som er tilbakevist av alle offentlige fagmiljøer som Mattilsynet og Folkehelseinstituttet. Det er foretatt omfattende forskning.

6. Hva bestemmer innholdet av miljøgifter i fisk?

Fôret fisken spiser. Oppdrett er kontrollert matproduksjon. Produsenten vet nøyaktig hva fisken spiser, og forprodusentene er underlagt streng kvalitetskontroll.

7. Kan vi stole på undersøkelsene fra norske myndigheter?

Ja. Norsk oppdrettslaks eksporteres til 100 land. Det hadde aldri gått om ikke kvaliteten var meget høy og fisken var trygg. Alle importland kontrollerer laksen.

8. Selges det genmodifisert laks (GMO-laks) i butikkene?

Nei. Norge og en rekke lakseproduserende land organisert i ISFA (International Salmon Farmers Association) har avvist produksjon av GMO-laks. I Norge er heller ingen genmodifiserte planter eller fisk godkjent for dyrking/havbruk, og norske myndigheter vil fortsette med en restriktiv linje i forhold til dette.

● TRIVSEL OG VELFERD ●

9. Har fisken det trangt i merdene?

Nei, oppdrettsfisk har god plass. Inne i en oppdrettsmerd er det bare 2,5 % fisk og 97,5 % vann. Dette er bestemt i lovverket. God plass er viktig for fiskens helse og trivsel.

10. Er oppdrettslaks mye syk?

Nei, helsetilstanden er god. Mens produksjonen av oppdrettslaks har økt mye, har sykdomsutbruddene blitt færre. Årsaken er utvikling av gode vaksiner og strenge hygienekrav.

11. Hvorfor føres ikke oppdrettsfisk rett før slakting?

Det er helt vanlig å stanse fôring før slakting av fisken. Av hygieniske grunner skal den sultes til fiskens tarm er helt tom for fôrrester og fordi fisken blir mer robust mot håndtering. Etter sulting takler den stress bedre, og gir dermed bedre slaktekvalitet. Dette er lovregulert og skjer innenfor rammene for dyreetiske hensyn. Også villfisk lever i lengre perioder uten mat.

12. Er oppdrettslaks full av medisiner?

Nei, det brukes praktisk talt ikke antibiotika i lakseoppdrett lenger, rett og slett fordi fisken i all hovedsak er frisk gjennom livssyklusen.

● HVA SPISER OPPDRETTLAKSEN ●

13. Spiser oppdrettlaksen bare fisk?

Nei, marine råvarer utgjør omlag 50% av fôret. Fiskemel og fiskeolje lages av fisk som ansjoveta, kolmule, sild, tobis og lodde fra fiskeriene. En økende andel av protein- og fettbehovet dekkes av planteråvarer, noe som innebærer tilsvarende reduksjon i behovet for villfisk som råstoff. Av alle husdyr har laks den mest effektive omdanning av fôr til mat.

14. Hva består fôret av?

Oppdrettlaks spiser tørrfôr formet som pellets. Hver pellet er en matpakke med næringsstoffer som laksen trenger: Fett, proteiner, karbohydrater, vitaminer og mineraler. Proteiner og fett kommer fra fiskemel og fiskeolje, samt fra planteprotein og planteoljer. Karbohydratene i fiskefôr kommer fra hvete og mais. Fiskefôr inneholder også vitaminer og mineraler, samt noen tilsetningsstoffer som astaxanthin og antioksidanter.

● MILJØ OG SAMFUNNSANSVAR ●

15. Er lakseoppdrett årsaken til at havet tømmes for fisk?

Nei. Overbeskatning skyldes svak forvaltning av fiskeriene, ikke oppdrett. Fiske på villfiskarter som går til produksjon av fiskemel og fiskeolje foregår over hele verden. Det produseres fem millioner tonn fiskemel årlig, og norsk oppdrett bruker mindre en 10% av dette (6,8 % i 2007). Resten går til annen husdyrproduksjon i landbruket og fôr til andre fiskearter. Av fiskeoljen går 22% til norsk laksefôr.

16. Hvor kommer villfisken som brukes i fiskefôret fra?

Det meste av av råvarene fiskes i Nord-Atlanteren, og i tillegg kommer noe råstoff fra det sørøstlige Stillehavet. Så lenge bestandene beskattes forsvarlig og det ikke finnes et konsummarked for denne fisken, kan det med fordel brukes som råvarer til fiske- eller dyrefôr.

17. Er det ikke sløsing med naturressursene å føre laks med villfisk?

Nei, oppdrett av laks er den mest ressurseffektive måten å drive animalsk matproduksjon på. I dag brukes det 1,15 kg fôr for å produsere 1 kg laks. Dette fôret kommer fra 2 til 2,5 kg villfisk. Til sammenligning må laks i naturen spise 10 kg mat for å vokse 1 kg.

Mens fiskeslo (avskjær, hode, bein, skinn) tidligere var et problem, brukes dette i økende grad til produksjon av fiskemel og fiskeolje. Fiskeavskjæret utgjør nå 14 % til 16 % av de marine ingrediensene (hhv mel og olje) i fiskefôr.

18. Er det ikke dumt å bruke mat til å produsere annen type mat, som laks?

Nei, det meste av animalsk matproduksjon som kjøtt, melk og egg, baserer seg på fôr med råvarer som kunne vært spist av mennesker (kraftfôr). De fleste mennesker spiser både kjøtt og fisk, noe som også er i tråd med helsemyndighetenes anbefalinger om et variert og balansert kosthold. WHO mener at sjømatinntaket må økes for å bedre folkehelsen. For at sjømatbehovet for verdens befolkning skal dekkes, mener FNs matvareorganisasjon FAO at dette kun kan skje gjennom økt sjømatproduksjon fra oppdrett.

19. Hvorfor kan ikke villfisken som brukes i laksefôr heller gått til menneskemat?

Ikke alle fiskearter er egnet eller etterspurt for å bli brukt direkte som menneskemat.

20. Er lusemidlene som brukes farlige for miljø og krepsdyr?

Oppdretterne bruker ulike virkemidler mot lus, blant annet leppefisk og godkjente legemidler. Alle midler er godkjent av Statens Legemiddelverk etter nøye undersøkelser. For å ta hensyn til mulig miljøpåvirkning, og redusere legemiddelbruken mest mulig, er det streng kontroll med bruk av slike midler. I sommermånedene (juni, juli, august) som er hovedsesong for skallskifte for krepsdyr som kan befinne seg i områder nært oppdrettsanlegg, er det derfor strenge restriksjoner på bruk av legemidler som kan påvirke skalldyr.

MER INFORMASJON?

NYESTE UTGAVE OG MER FAKTA
FINNES HER: WWW.FHL.NO/MATERIELL
KONTAKTINFO LAKSEFAKTA:
LAKSEFAKTA@SEAFOOD.NO

